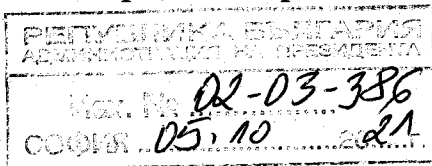

Република България
Администрация на Президента

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 406 К/1
Д-та 05.10.21г.

ДО

ПРОФ. Д.Ю.Н. БОРИС ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращам Становище от президента на Република България г-н Румен Радев по конституционно дело № 18 от 2021 г.

С уважение,

Димитър Стоянов
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Република България
Президент

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от Румен Радев

Президент на Република България

по конституционно дело № 18 от 2021 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С Определение на Конституционния съд от 9.09.2021 г. президентът на Република България е конституиран като заинтересувана институция по конституционно дело № 18 от 2021 г. Производството е образувано по искане на петдесет и пет народни представители от 46-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност на Указ № 129 от 10.05.2021 г. (Обн., ДВ, бр. 39 от 12.05.2021 г.) в частта, в която за служебен министър на икономиката е назначен Кирил Петков Петков.

В това си качество изразявам следното становище:

I. С Указ № 129 от 10.05.2021 г. назначих служебно правителство, считано от 12.05.2021 г. Пряката последица от действието на указа е назначаването на Кирил Петков Петков за служебен министър на икономиката. Поради изчерпването на процедурата по чл. 99 от Конституцията за съставяне на правителство и от следващото 46-о Народно събрание, с Указ № 244 от 14.09.2021 г. (обн., ДВ, бр. 77 от 16.09.2021 г.) отново назначих служебно правителство, считано от 16.09.2021 г. От този момент правомощията на „първото“ служебно правителство са прекратени.

Считам, че преустановяването на функционирането на това служебно правителство, назначено с Указ № 129 от 10.05.2021 г., засяга настоящото оспорване. Факт е, че въпросното „първо“ служебно правителство не съществува, а с това предметът на делото е изчерпан и евентуалното решаване по същество отпада. В практика си Конституционният съд (КС) нееднократно е отчитал, че последиците от акта, предмет на конституционния контрол, трябва да съществуват към момента на произнасянето. Последното е гаранция за ефективен и резултатен контрол за конституционност (Решение № 3 от 2020 г. по к. д. 5/2019 г.). Отменянето или изменянето на акта, предмет на контрола по чл. 149, ал. 1, т. 2, влече недопустимост на производството. Към това правило Конституционният съд се придържа по отношение на всички актове по чл. 149, ал. 1, т. 2 както когато става въпрос за нормативни такива (Определение по к. д. 5/1997 г.; Определение по к. д. № 15/1997 г., Решение № 10 от 2021 г. по к. д. 8/2021 г.), така и за ненормативни актове (Определение по к. д. 9/2014 г., Определение по к. д. 2/2014 г., Определение по к. д. 12/2020 г.). Липсата на последици, които да бъдат отстранени с решението на Конституционния съд, означава липса на спор и правен интерес от разрешаването му, което е необходимо условие за провеждане на производството пред съда. Спорът трябва да е налице както към момента на образуване на делото, така и към момента на произнасяне по допустимостта и основателността на искането (Определение по к. д. № 6/2014 г.).

Поради това в синхрон с досегашната практика на съда считам, че искането следва да бъде отклонено като недопустимо „поради отпадане предмета на делото“. Основание е и чл. 25, ал. 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд за това, че производството може да бъде прекратено във всяка фаза на процеса.

II. Конституционният съд е сезиран за упражняване на правомощието му по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията, т.е. да провери дали Указ № 129 от 10.05.2021 г. в частта си „Кирил Петков – за министър на икономиката“ съответства на Конституцията. Това правомощие Съдът упражнява спрямо закони и други актове на Народното събрание, както и спрямо укази на президента. Този контрол се възприема в правната теория и практика като най-важната функция и предназначение на самия Конституционен съд – да бъде пазител на върховенството на Конституцията и всички действащи закони и другите правни актове да са в съответствие с нея (чл. 5, ал. 1 от Конституцията). Упражнявайки го, Конституционният съд извършва т.нар. в теорията и практиката *нормен контрол*, като сравнява норми от закони и други предвидени актове с нормите на Конституцията. Повечето решения на Народното събрание и почти всички укази на президента, макар и обхванати от контрола по чл. 149, ал. 1, т. 2 обаче, не са нормативни актове. За указите на президента Конституционният съд дава характеристика, че те са от категорията на административни властнически актове на висши държавни органи (Решение № 13 от 1999 г. по к. д. № 9/1999 г.). Въпреки това

създателите на Конституцията са ги „прислонили“ под стряхата на нормения контрол, за да се гарантира върховенството на Конституцията.

При упражняването на правомощието си по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията Конституционният съд действа като *съд по право* – проверява дали създаденият и оспорен правен акт съответства на изискванията на Конституцията. Целта на осъществявания контрол е да премахне несъответствието с Конституцията на акт, издаден от парламента или президента, като въздейства на породените от тях преки последици (Определение по к.д. № 6/2014 г.; Решение № 3 от 2020 г. по к. д. 5/2019 г.). Това контролно правомощие обаче същностно се различава от решаването на конкретен спор за законността на избора на президент и вицепрезидент и за избора на народен представител (чл. 149, ал. 1, т. 6 и 7), както и за установяване неизбираемост на народен представител (чл. 72, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 3). В тези случаи Конституционният съд разглежда представени данни и доказателства, преценява факти, т.е. действа и като *съд по факти* (Law and Facts in Constitutional Jurisprudence, Vilnius 2005).

III. Съгласно чл. 110 от Конституцията членове на Министерския съвет могат да бъдат само български граждани, които отговарят на условията за избиране на народни представители. Не оспорвам, че същото важи и за членовете на служебно правителство, назначени при условията на чл. 99, ал. 5 от Конституцията. Считам обаче, че контролът върху конституционността на указа е само една от формите, по която може да бъде спазено това изискване. Установяването на факт, свидетелстващ за неизпълнение на конституционно изискване от страна на кандидата, би имало правни последици за самия кандидат и не е задължително това да се отрази на конституционността на указа. В този смисъл Конституционният съд има произнасяне по сродна правна конструкция за назначаване на висша длъжност – съдът посочва, че след назначаването, полагането на клетва и встъпването в длъжност отношенията се пренасят на друга плоскост ... и това е нещо качествено различно от правомощието на органа по назначаването (Решението № 11 от 1994 г. по к.д. 16/1994 г.).

IV. Считам, че Указ № 129 от 10.05.2021 г., в частта, в която за служебен министър на икономиката от 12.05.2021 г. е назначен Кирил Петков Петков, за конституционностъобразен поради следните съображения:

- Указът е издаден от правоимащ субект, черпещ своите правомощия пряко от Конституцията, т.е. от конституционен орган;
- Този субект /президентът/ има правомощието да назначава министри в служебно правителство;
- Издаването на указа се предхожда от писмена декларация, представена от кандидата, че последният отговаря на изискванията на чл. 110 от Конституцията.

Формира се заключението, че след като оспорването е на основание т. 2 от чл. 149, ал. 1, т.е. в рамките на нормения контрол, в случая Конституционният съд действа като съд по право и проверява дали посочените по-горе изисквания са изпълнени. Конституцията натоварва президента с правомощията по назначаването на служебно правителство, разпускане на Народното събрание и насрочване на нови избори, когато е изчерпана процедурата по чл. 99 от Конституцията за съставяне на правителство на парламентарна основа (Решение № 20 от 1992 г. к.д. 30/1992 г.). На основание чл. 99, ал. 5 на 10.05.2021 г. съм издал Указ № 129 за назначаване на служебно правителство от 12.05.2021 г. и Указ № 130 за разпускане на 45-ото Народно събрание на 12.05.2021 г. и насрочване на избори за Народно събрание на 11.07.2021 г.

Към момента на издаването на указа кандидатът за министър Кирил Петков Петков е представил писмена декларация, че отговаря на изискванията на чл. 110 от Конституцията, включително, че няма друго гражданство освен българското. Като орган, на който Конституцията е предоставила правомощието да назначава служебно правителство и да определя състава му, съм положил необходимата конституционна грижа изискването на чл. 110 от Конституцията да бъде спазено. Считам, че в случая установяването на отрицателния факт и неговото доказване по друг начин би надхвърлило границите на моите конституционни правомощия, както и тези на настоящото производство, образувано в рамките на нормения контрол, упражняван от КС.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Поради изложените съображения и изчерпания предмет на делото считам, че искането на групата народни представители от 46-ото Народно събрание се явява недопустимо и образуваното производство следва да бъде прекратено в синхрон с досегашната практика, а в случай че Конституционният съд разгледа делото по същество - искането да бъде отхвърлено като неоснователно.

РУМЕН РАДЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ